

Έργα του ιδίου

- Περπατώντας στην Ελλάδα
Τα μονοπάτια της Πάρνηθας (2000-2003)
- Περπατώντας στην Ελλάδα
Τα μονοπάτια των Μετεώρων (2000)
- Περπατώντας στην Ελλάδα
Τα μονοπάτια του Υμηττού (2003)
- Trekking in Greece
The Footpaths of Meteora (2004)
- Περπατώντας στην Ελλάδα
Τα μονοπάτια του Ζαγοριού (2005)
- Περπατώντας στην Ελλάδα
Τα μονοπάτια της Μέσα Μάνης (2005)
- Στα μονοπάτια της Ελλάδας
Πάρνηθα-Πάρνωνας-Όλυμπος (2009)
- Περπατώντας στο Ναύπλιο (2009)
- Περπατώντας στα Χανιά (2010)

Τ Α Μ Ο Ν Ο Π Α Τ Ι Α Τ Η Σ Α Ν Α Φ Η Σ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

ΤΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΦΗΣ

ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η «μικρή» Ανάφη είναι ένας προορισμός ξεχωριστός σε σχέση με τα μεγάλα τουριστικά ρεύματα. Φυσικές ομορφιές όπως παραλίες, μικροί ορεινοί όγκοι, αλλά και μνημεία διαφόρων εποχών, αρχαιολογικοί χώροι και απομακρυσμένες εξοχές συνθέτουν μια εικόνα περίκλειστη από το μπλε της θάλασσας, που αξίζει να γνωρίσει όποιος αγαπά την απλή και χωρίς επιτηδεύσεις ζωή.

Ένα δίκτυο μονοπατιών διασχίζει όλο το νησί, προσφέροντας σε πολλά σημεία του εικόνες εξαιρετικής ομορφιάς με φόντο το Αιγαίο.

Οι λεπτομερείς περιγραφές, βήμα-βήμα, και οι αναλυτικοί χάρτες αυτού του βιβλίου θα σας δώσουν τη δυνατότητα να γνωρίσετε με ασφάλεια την Ανάφη και την ιστορία της.

Οι χάρτες, που συνοδεύουν τις πεζοπορικές διαδρομές, δημιουργήθηκαν ειδικά γι' αυτό το βιβλίο, μπορούν όμως να χρησιμοποιούνται και για τις περιηγήσεις σας με αυτοκίνητο ή οποιοδήποτε άλλο μέσο.

Π Ε Ρ Π Α Τ Ω Ν Τ Α Σ Σ Τ Η Ν Ε Λ Λ Α Δ Α

ΤΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΦΗΣ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

Ο Αντώνης Καλογήρου στα νεανικά του χρόνια, παράλληλα με τις σπουδές του, ασχολήθηκε με το σπορ της πεζοπορίας-ορειβασίας. Τα τελευταία χρόνια, εκτός από την επαγγελματική του απασχόληση ως σύμβουλος επιχειρήσεων, αρθρογραφεί σε ταξιδιωτικά περιοδικά με θέματα πεζοπορικές διαδρομές στην Ελλάδα, συνεργάζεται σε χαρτογραφικές εκδόσεις για την καταγραφή μονοπατιών, δραστηριοποιείται ως μελετητής και σύμβουλος ανάπτυξης περιοχών πεζοπορικού ενδιαφέροντος και διατηρεί το site www.pezopororia.gr που επικεντρώνεται σε θέματα που αφορούν την πεζοπορία.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: *Αντώνης Καλογήρου* [www.pezoporia.gr][info@pezoporia.gr]

ΕΡΕΥΝΑ: *Αντώνης Καλογήρου*

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: *Αντώνης Καλογήρου*

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ/ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: *Σωτήρης Λαγός* /EXPLORER

ΧΑΡΤΕΣ: *Ειρήνη Καραφλή* /ROAD

ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ: *Έφη Γεωργιοπούλου*

ΕΚΤΥΠΩΣΗ:

ISBN

© 2010 ROAD Εκδόσεις Α.Ε. Ιωάννης Αυγ. Τεγόπουλος www.road.gr Κοζάνης 21 & Αμφιπόλεως 118 55 Αθήνα τηλ.: 2103455575 fax: 2103455565.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, ανατύπωση, φωτογραφική αναπαραγωγή κ.λπ. μέρους ή όλου αυτού του βιβλίου χωρίς την προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Ο χρήστης αυτού του βιβλίου ταξιδεύει με δική του ευθύνη. Η ROAD δεν φέρει καμία ευθύνη για τυχόν τραυματισμό ή οποιοδήποτε άλλο πρόβλημα προκύψει στο χρήστη, από την υιοθέτηση συμβουλών, προτάσεων ή οδηγιών αυτού του ταξιδιωτικού οδηγού.

Η πρώτη αίσθηση της Ανάφης.....	7
Η πραγματική Ανάφη.....	9
Η φύση της Ανάφης.....	16
Η ιστορία της Ανάφης.....	19
Οι Αναφιώτες μαστόροι στην Αθήνα.....	25
Η Ανάφη ως τόπος εξορίας.....	28
Ο Μπερτ Μπερετς στην Ανάφη.....	31
Η Μαργαρίτα Κένα και η Ανάφη.....	35
Τα κρυγμένα διατηρητέα της Ανάφης.....	38
Τα αρχαιολογικά ευρήματα της Ανάφης.....	39

Οι πεζοπορικές διαδρομές και τα μονοπάτια τη Ανάφης

Η πεζοπορία στην Ανάφη - Εξοπλισμός - Εποχή του χρόνου.....	42
Τα μονοπάτια της Ανάφης (Χάρτης - Πίνακας).....	43
Η Χώρα.....	48
Πώς διαβάζονται οι Αναλυτικές περιγραφές.....	61

Οι Διαδρομές

ΔΙΑΔΡΟΜΗ 1. Το μονοπάτι της Καλαμιώτισσας.....	66
ΔΙΑΔΡΟΜΗ 2. Το μονοπάτι του Κάλαμου.....	78
ΔΙΑΔΡΟΜΗ 3. Το μονοπάτι της Αρχαίας Ανάφης.....	91
ΔΙΑΔΡΟΜΗ 4. Το μονοπάτι του Δράπανου.....	101
ΔΙΑΔΡΟΜΗ 5. Το μονοπάτι του Αγ. Αντώνη.....	111
ΔΙΑΔΡΟΜΗ 6. Το μονοπάτι της Χαλέπας.....	120

Επίσκεψη στο Πυργί.....	123
-------------------------	-----

Βιβλιογραφία.....	_?_
-------------------	-----

Η λευκή πινελιά της Χώρας της Ανάφης.
Στη μέση της φωτογραφίας ο λοφίσκος του Κάστρου.

Μια λεπτή λευκή γραμμή φαίνεται να καλύπτει σαν πινελιά το φρύδι της πέτρινης κορυφογραμμής, καθώς ο επισκέπτης αντικρίζει την Ανάφη. Μια αλίμενη αποβάθρα τον υποδέχεται, όταν δεν φυσούν Γαρμπής ή Σιρόκος (νοτιάδες), γιατί τότε η σειρήνα του πλοίου σφυρίζει, λες για να δηλώσει την αδυναμία του να προσεγγίσει και πλέοντας δυτικά αποβιβάζει τους επιβάτες του στη Σαντορίνη.

Ανεβαίνοντας προς τη Χώρα η λευκή γραμμή μετασχηματίζεται σε μικρά ασβεστωμένα καμαροσκέπαστα σπίτια όπου κατοικούν οι 70-80 οικογένειες του νησιού.

Στη μέση του οικισμού ξεχωρίζει ένας καφέ λοφίσκος με το επιβλητικό όνομα Κάστρο, καθώς εκεί οχυρώθηκαν οι Φράγκοι κατά τη διάρκεια των εκατονταετιών που διαφέντευαν το νησί.

Βόρεια, το μάτι σταματά πάνω στην κορυφογραμμή της Βίγλας, που υψώνεται στα 581 μ., 300 μ. ψηλότερα από τη Χώρα η οποία βρίσκεται γαντζωμένη στα 250 μ. Κοιτώντας ανατολικά η ματιά σου παγιδεύεται από τον βράχο του Κάλαμου, ενός άγριου μονόλιθου, που υψώνεται 400 μ. κάθετα στη θάλασσα, επιβάλλοντας την παρουσία του στη μικρή ομώνυμη χερσόνησο. Το πρωί με την ανατολή διαγράφεται μόνο το επιβλητικό του περίγραμμα, ενώ κατά τη διάρκεια της ημέρας ο βράχος φωτίζεται άπλετα και ένα αετίσιο μάτι μπορεί να διακρίνει στην κορφή του ένα άσπρο στίγμα, την παλαιά Μονή Καλαμιώτισσας.

Η Ανάφη είναι διάσπαρτη με εκκλησάκια σε όλη την ενδοχώρα της.

Τα κτίσματα των σπιτιών μιμούνται τις θολωτές στέγες των εκκλησιών δυσκολεύοντας πολλές φορές τον επισκέπτη να διακρίνει τις εκκλησίες από τις αποθήκες και τις κατοικίες.

Οι φούρνοι μιας παραδοσιακής «κατοικίας». Ο μεγάλος (φουρνόσπιτο) και δίπλα ο μικρός φούρνος εξυπηρετούσαν τις διαφορετικές ανάγκες της οικογένειας.

ενδιαφέρον, καθώς τα περισσότερα από αυτά είναι σπάνια και ενδημικά του Αιγαίου). Η πανίδα της είναι πλούσια σε τοπικά ενδημικά ασπόνδυλα, τα *Mastus anafiensis* (χερσαία σαλιγκάρια) και τα *Albinaria brevicolis* που είναι ενδημικά του νησιού. Τα *Albinaria brevicolis contrari* και τα *zonites anafiensis*, είναι ενδημικά της περιοχής και οι αμμοθίνες είναι πολύ σημαντικές για τη διαφύλαξη της ενδημικής χλωρίδας.

Περιγραφή

Η περιοχή καλύπτει την παράλια έκταση από τον Ρούκουνα μέχρι τον κόλπο Πρασιές και τη χερσόνησο Κάλαμο. Είναι η μοναδική τοποθεσία στο νησί που έχει ασβεστολιθικά πετρώματα, σε αντίθεση με το υπόλοιπο του νησιού όπου κυριαρχούν τα ηφαιστειακά πετρώματα. Η χερσόνησος Κάλαμος χαρακτηρίζεται από απότομες βραχώδεις ακτές, γκρεμούς με χασμοφυτική βλάστηση, χάσματα, σάρρες, σπηλιές και μικρά φαράγγια. Στη θαλάσσια έκταση που την περιβάλλει υπάρχουν επίσης υποθαλάσσια και παράκτια σπήλαια. Στην τοποθεσία Μοναστήρι βρίσκεται ένας σημαντικός αρχαιολογικός χώρος και ένα μοναστήρι. Η παραλία του Ρούκουνα χαρακτηρίζεται από αμμοθίνες και πηγές ενώ τριγύρω υπάρχουν τοπικά περιορισμένες καλλιέργειες. Σε γενικές γραμμές η περιοχή στο σύνολό της μπορεί να χαρακτηριστεί ως τυπικό κυκλαδίτικο οικοσύστημα.

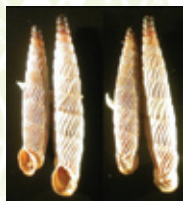

photo Barna Pall-Gergely

Albinaria Brevicolis

Με πράσινο σημειώνονται τα όρια του Natura 2000 στο νησί της Ανάφης και στις βραχονησίδες της.

Το νησί της Ανάφης (N amphio) σε χάρτη του 1683. Το νησί εμφανίζεται λανθασμένα με πολλούς κόλπους ενώ στην πραγματικότητα είναι αλίμενο. Στην περιοχή του Κάλαμου σημειώνεται Fortezza Ruinata, (ερείπωμένο κάστρο) ενώ στο κέντρο (πλαίσιο) σημειώνεται ο οικισμός της Χώρας. Οι τρεις νησίδες νότια της Ανάφης αναφέρονται ως Scogli (βράχοι).

Το 1883 επί της βασιλείας του οθωνα με την ανακήρυξη της Αθήνας σε πρωτεύουσα του Ελληνικού κράτους, προέκυψε η ανάγκη για έμπειρους οικοδόμους. Οι Αναφιώτες, όπως και άλλοι Κυκλαδίτες ικανοί μαστόροι, άρχισαν σταδιακά να εγκαταλείπουν τα άγονα νησιά τους και να μεταναστεύουν στην Αθήνα.

Οι Αναφιώτες ως χώρο εγκατάστασης επέλεξαν τις ΒΑ βραχώδεις πλαγιές της Ακρόπολης, όπου σταδιακά δημιούργησαν έναν κυκλαδίτικο οικισμό ενσωματώνοντάς τον κυριολεκτικά πάνω στο βράχο. Εκεί όπου οι άλλοι κτίστές δεν μπορούσαν να κτίσουν, οι Αναφιώτες ανήγειραν ένα ολόκληρο οικισμό, αξιοποιώντας το ιδιαίτερο ανάγλυφο του χώρου και εντάσσοντας πάνω στις απότομες κλίσεις του βράχου τις κατοικίες τους.

Εκατό χρόνια αργότερα, το 1970, άρχισε η κατεδάφιση των αγκιστρωμένων πάνω στο βράχο Αναφιώτικων, προκειμένου να δημιουργηθεί μια περιφερειακή ζώνη στην Ακρόπολη και να αναδειχθεί ο «Περίπατος» των αρχαίων Αθηναίων. Η ζωή στα Αναφιώτικα αποτυπώθηκε στις φωτογραφίες της Nelly's, το αρχείο της οποίας ανήκει στο Μουσείο Μπενάκη.

Στην αναμνηστική πλάκα του Αγίου Συμεών υπάρχει αναφορά στην Καλαμιώτισσα, το ιερό προσκύνημα του νησιού τους.

Τα Αναφιώτικα στην περιοχή του Αγ. Συμεών, στους πρόποδες της Ακρόπολης, το 1930. Σημειώνεται η εκκλησία (κίτρινο βέλος).

Την εποχή του μεσοπολέμου (1914-1940) για τους ποινικούς κρατουμένους, πέρα από την ποινή της φυλάκισης, εφαρμοζόταν και η ποινή της εξορίας, πρακτική που επεκτάθηκε στη συνέχεια και στους πολιτικούς κρατούμενους.

Στόχος της εξορίας ήταν η απομόνωση των ανεπιθύμητων ατόμων από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο και ο περιορισμός τους σε απομονωμένα νησιά, συνήθως με λίγους κατοίκους, όπου δεν θα μπορούσαν να εξασκούν τις θεωρούμενες παράνομες δραστηριότητες τους ή να διασπείρουν τις «ανατρεπτικές» ιδέες τους.

Οι πρώτες πολιτικές εκτοπίσεις στη νεότερη Ελλάδα άρχισαν το 1914 και συνεχίστηκαν το 1929 με νόμο που έγινε γνωστός ως «*Ιδιώνυμος*», του οποίου η πρωτοτυπία υπήρξε ότι ποινικοποιούσε τις απόψεις και σκέψεις των πολιτών ενώ οι αποφάσεις των εκτοπισμών λαμβάνονταν αυθαίρετα από την αστυνομία χωρίς απόφαση δικαστηρίου. Ο νόμος αφορούσε κυρίως τους κομμουνιστές αλλά δεν υπήρχαν σαφείς διακρίσεις και έτσι λειτούργησε γενικότερα εναντίον των αντιπάλων του καθεστώτος.

Εργασίες των εξορίστων στην Ανάφη. Διακρίνεται ο ερειπωμένος μύλος που σώζεται μέχρι σήμερα στην είσοδο της Χώρας και δεξιά το μονοπάτι που οδηγεί προς τη Βίγλα και το Δράπανο [Διαδρομή 4].

Φωτό από το αρχείο της Μαργαρίτας Κένα

Η ιστορία του φωτογραφικού υλικού των εξόριστων ανατρέχει στο 1966. Όταν μια μεταπτυχιακή φοιτήτρια της κοινωνικής ανθρωπολογίας από το Πανεπιστήμιο του Kent, η Margaret Kenna (Μαργαρίτα Κένα) έφτασε στην Ανάφη για να μελετήσει την ζωή και την κοινωνία του νησιού. Η Ανάφη το 1966 δεν είχε ούτε ρεύμα και οι κάτοικοι ζούσαν από τις αγροτικές τους εργασίες όπως εκατονταετίες πριν.

Μετά από παραμονή 16 μηνών η Κένα εξέδωσε το πόνημα της με τον τίτλο *“Greek Island Life: Fieldwork on Anafi”* («Η ζωή στα Ελληνικά Νησιά - Επιτόπια έρευνα στην Ανάφη»).

Κατά το διάστημα της παραμονής της στο νησί γνωρίστηκε με τους κατοίκους και το 1988 προσκλήθηκε από μία γνωστή της οικογένεια, να επισκεφθεί το νησί, επειδή σε ένα από τα σπίτια που διέμεναν εξόριστοι είχε βρεθεί ένα αρχείο 160 φωτογραφιών, σε γυάλινες πλάκες και σε φιλμ. Η έρευνα του φωτογραφικού αυτού υλικού υπήρξε η αφορμή για μία νέα μελέτη της που αφορούσε την κοινωνική οργάνωση των εξόριστων κατά το διάστημα της παραμονής τους στο νησί, περίπου γύρω στο 1930 και πριν από το 1942 που οι εξόριστοι μεταφέρθηκαν στην Κέα. Το βιβλίο έχει τον τίτλο *“The Social Organisation of Exile: Greek Political Detainees in the 1930s”* ενώ κυκλοφορεί και στα ελληνικά με τον τίτλο «Η κοινωνική οργάνωση της εξορίας - Πολιτικοί κρατούμενοι στον μεσοπόλεμο», από τις εκδόσεις Αλεξάνδρεια.

Η Μαργαρίτα Κένα είναι σήμερα καθηγήτρια στο πανεπιστήμιο της Νότιας Ουαλίας Swansea όπου βρίσκεται ανηρτημένο το φωτογραφικό υλικό στην διεύθυνση <http://www.swan.ac.uk/cssee1/anafi.htm>

Η Μαργαρίτα Κένα το 1996 στην Ανάφη και σήμερα. Κάτω, τα εξώφυλλα των βιβλίων της.

Η Μαργαρίτα Κένα περιγράφει την αγροτική Ανάφη της δεκαετίας του 1970 και τη μετάλλαξή της σε σύγχρονο δυναμικό τουριστικό προορισμό.

«Όταν επισκέφτηκα για πρώτη φορά την Ανάφη το 1966 για να πραγματοποιήσω μελέτη για τη διδακτορική μου διατριβή στην Κοινωνική Ανθρωπολογία πολλές από τις πεζούλες που ήταν κάποτε σπαρμένες με σιτηρά, όπως σιτάρι και κριθάρι, δεν καλλιεργούνταν πια, είχαν

ΟΙ ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΦΗΣ

προς τα εκεί. Το τελευταίο τμήμα της διαδρομής θα το κάνετε υποχρεωτικά Πάει/Ελα. Όλη η διαδρομή μαζί με τμήμα της επιστροφής διαρκεί περίπου 4 ώρες.

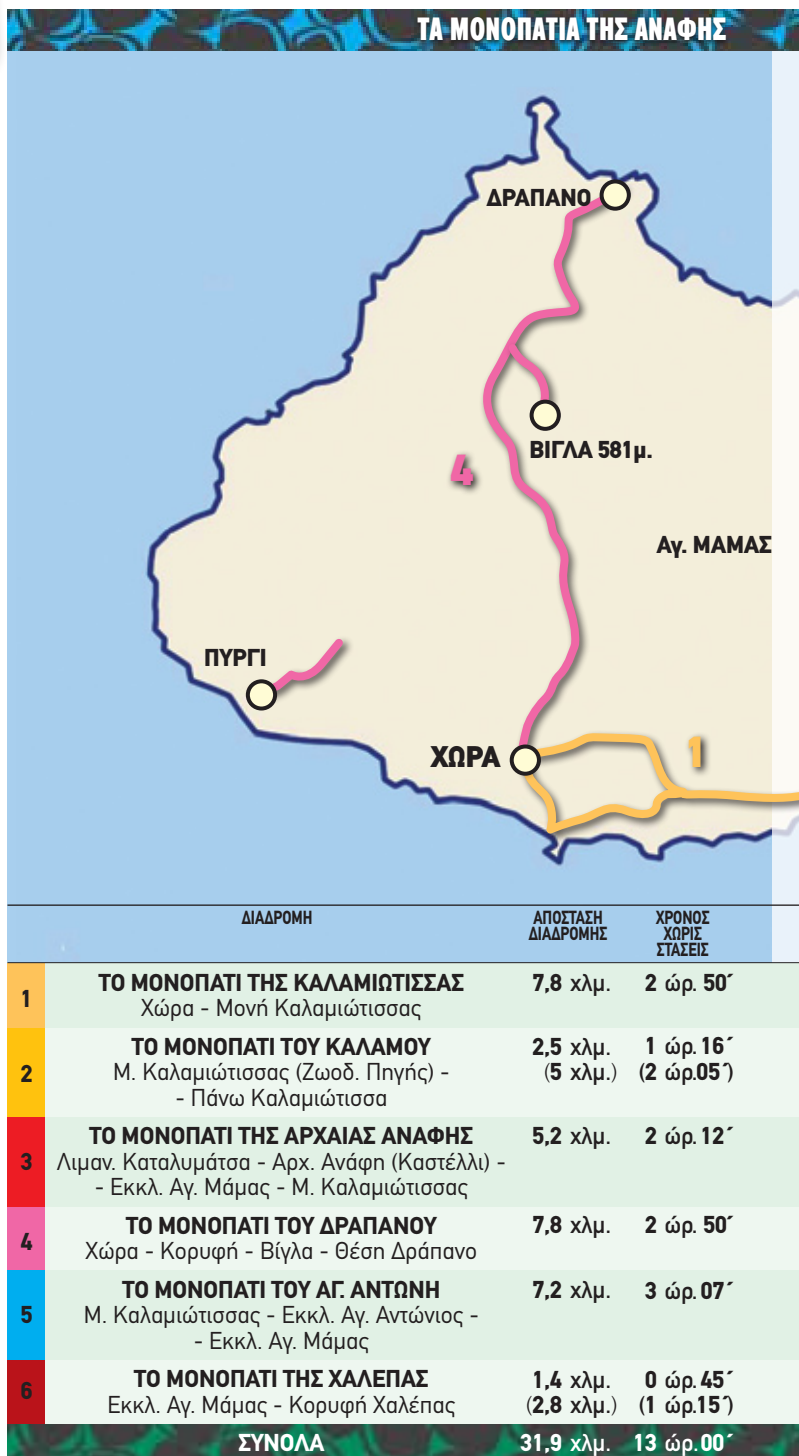
Η **Διαδρομή 5** ξεκινά από από τη **Μονή Καλαμιώτισσας** και επισκέπτεται το μικρό εκκλησάκι του **Αγ. Αντωνίου** γαντζωμένο πάνω στις απόκρημνες βόρειες πλαγιές του νησιού. Για να επισκεφθείτε τον Άγ. Αντώνιο υπάρχει και η «κλασσική» διαδρομή που περιγράφεται επίσης στη Διαδρομή 5. Την διαδρομή αυτή μπορείτε να την συνδυάσετε με τη Διαδρομή 3 ώστε να πραγματοποιήσετε μια κυκλική διαδρομή ξεκινώντας και επιστρέφοντας στο εκκλησάκι του **Αγ. Μάμα**.

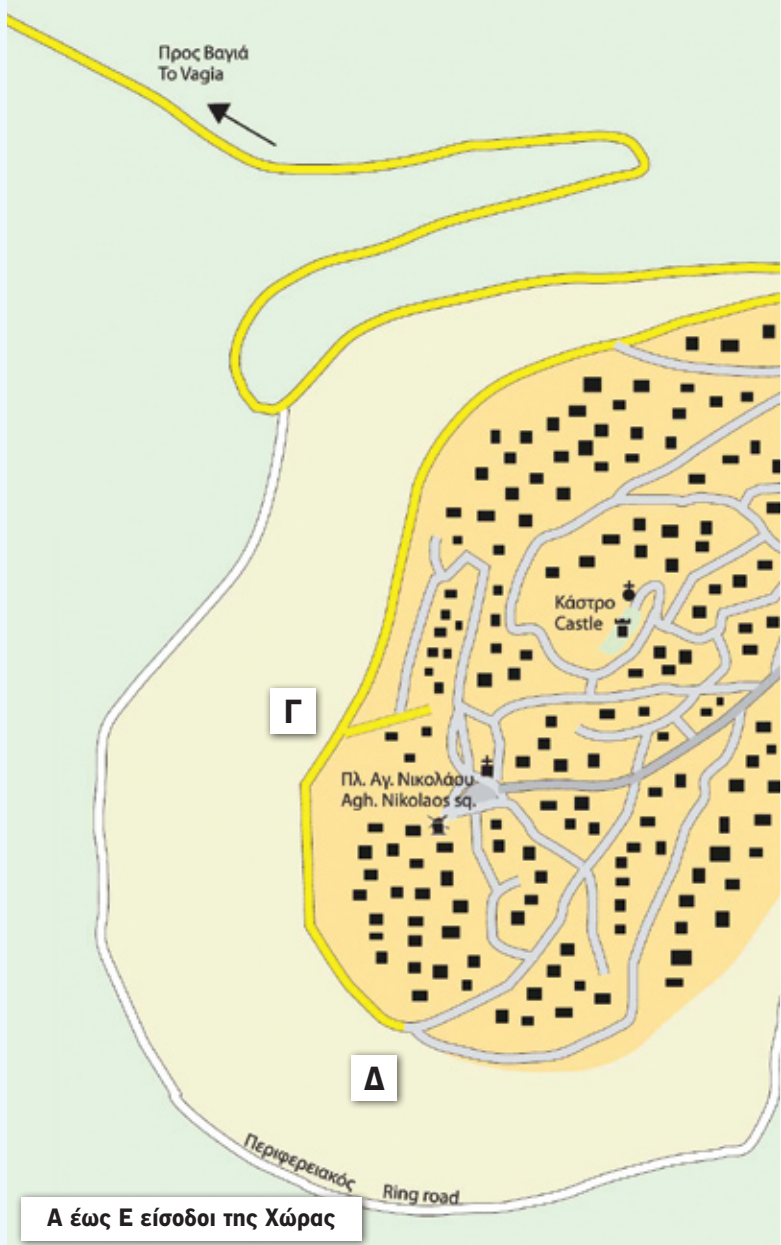
Η **Διαδρομή 6** αποτελεί παράκαμψη της Διαδρομής 3 και είναι μία ανάβαση στην κορυφή Χαλέπα όπου θ' απολαύσετε τη θέα προς τον Κάλαμο.

Εάν έχετε περιορισμένο χρόνο ή δεν θέλετε να κάνετε όλες τις διαδρομές, πραγματοποιείτε τις με τη παρακάτω σειρά:

Μην χάσετε τη Διαδρομή 2, και μετά κατά σειρά τις Διαδρομές 1, 4, 3, 5, 6.

Αεροφωτογραφία του λιμανιού του Αγ. Νικολάου και της Χώρας. Διακρίνεται το τσιμεντοστρωμένο μονοπάτι (κόκκινη γραμμή), που οδηγεί από το λιμάνι στη Χώρα και βρισκόταν εν λειτουργία μέχρι τη δεκαετία του 1980, οπότε κατασκευάστηκε ο δρόμος που φαίνεται δεξιά. Με πράσινη διακεκομμένη γραμμή, σημειώνεται το μονοπάτι που συντομεύει το μεγάλο μονοπάτι. Με πορτοκαλί γραμμή, σημειώνεται το μονοπάτι που οδηγεί από το λιμάνι στο Κλεισίδι. Η περιγραφή των ανωτέρω, βρίσκεται στη Διαδρομή 1.

ΧΩΡΑ ①**ΚΛΕΙΣΙΔΙ ③****ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΑΝΑΦΗΣ****ΜΟΝΗ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ (ΚΑΛΑΜΙΩΤΙΣΣΑΣ) ⑩**

Η πιο κλασσική διαδρομή που ενώνει τη Χώρα ① με το μοναστήρι της Καλαμιώτισσας ⑩ το οποίο αναφέρεται και ως Ζωοδόχος Πηγή για να διακρίνεται από την Άνω Μονή Καλαμιώτισσας που βρίσκεται στην κορυφή του βράχου του Κάλαμου. Μέχρι πριν από μία εικοσαετία δεν υπήρχε δρόμος και το θέαμα που απολάμβανε ο πεζοπόρος ήταν μοναδικό.

Το ευτύχημα στη συνέχεια υπήρξε ότι ο δρόμος, που ένωσε τη Χώρα με τη Μονή, ακολούθησε άλλη διαδρομή και έτσι το μονοπάτι υπέστη μόνο λίγες καταστροφές.

Το μονοπάτι της Καλαμιώτισσας περνά παράλληλα και πολύ κοντά στις γραφικές παραλίες του νησιού και πλέον κινδυνεύει από τα κτήματα και οικόπεδα που αγωνίζονται να φτάσουν μέχρι τη θάλασσα αδιαφορώντας για τα μονοπάτια. Σε ένα σημείο της διαδρομής ήδη έχει τοποθετηθεί ένα συρματοπλέγμα και ο επισκέπτης αναγκάζεται να κάνει έναν ελιγμό για να μπορέσει να συνεχίσει την πορεία του. Πέραν τούτου όμως σε μια διαδρομή 8 χλμ. ο πεζοπόρος θα απολαύσει μία παράκτια διαδρομή με αλλεπάλληλες

ΔΙΑΔΡΟΜΗ 1 • ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Χωριό Χώρα Ανάφης ① - Μονή Καλαμιώτισσας ⑩ (Ζωοδόχου Πηγής)

Υπολογισμός των στοιχείων από την πάνω διαδρομή - Επιλογή Β'

Κατηγορία	Ορεινή Πεζοπορία
Τύπος διαδρομής	Διάσχιση
Ομορφιά διαδρομής	***
Μήκος διαδρομής	7,9 χλμ.
Χρόνος χωρίς στάσεις	2 ώρ. 50"
Συνολική κατεύθυνση πορείας	80°
Υψομ. διαφορά ανάβασης	290 μ.
Υψομ. διαφορά κατάβασης	400 μ.
Χαμηλότερο σημείο	0 μ.
Ψηλότερο σημείο	220 μ.
Βλάστηση	***
Πόσιμο νερό στη διαδρομή	Όχι
Κατάσταση εδάφους	Μονοπάτι 6,9 χλμ.(87%), χωματόδρομος 450 μ., άσφαλτος 490 μ.
Δυσκολία διαδρομής	**
Σήμανση	Όχι
Datum GPS	WGS 84

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΟ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: Η Α είσοδος της Χώρας Ανάφης όπου το καφέ Πλάγια και ο Άγιος Σπυρίδωνας στην αρχή του οικισμού (δείτε το χάρτη της Χώρας).

ΕΠΙΛΟΓΗ Α'

Χώρα - λιμάνι Αγ. Νικολάου - οικισμός Κλεισίδι

ΧΡΟΝΟΣ	ΧΛΜ.	ΥΨΟΜ. ΕΔΑΦΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
0 ώρ. 00'	0	220	ΤΣΙΜ. Φεύγετε από την πρώτη είσοδο της Χώρας ① (N 36° 21'10"- E 25° 46'08") κατηφορίζοντας νότια στις 150° προς τη Χώρα. Σε 50 μ. ή σε 1'.
0 ώρ. 01'	0,050	210	ΤΣΙΜ. φτάνετε σε διασταύρωση τσιμεντόδρομων (N 36° 21'08"- E 25° 46'09") (ευθεία ο τσιμεντόδρομος διασχίζει τον οικισμό) αλλά εσείς ακολουθείτε τον τσιμεντόδρομο που κάνει πέταλο προς τ' αριστερά στην αρχή σε βορινή πορεία και στη συνέχεια μετά από ένα δεύτερο πέταλο σε νότια πορεία. Σε 300 μ. ή σε 6'.
0 ώρ. 07'	0,350	190	ΤΣΙΜ. ΜΟΝ. φτάνετε σε διασταύρωση (N 36° 21'02"- E 25° 46'09") όπου ο τσιμεντόδρομος δεξιά συνεχίζει σε χωματόδρομο (ο περιφερειακός της Χώρας) εσείς όμως συνεχίζετε ευθεία ακολουθώντας έναν τσιμεντόδρομο που κατηφορίζει με ελιγμούς. Σε 360 μ. ή σε 7'.
0 ώρ. 14'	0,710	190	ΤΣΙΜ. ΜΟΝ. (N 36° 20'58"- E 25° 46'11") μπορείτε ή να ακολουθήσετε τον τσιμεντόδρομο ή να κατηφορίσετε αριστερά το μικρό μονοπάτι. Σε 210 μ. ή σε 4' (90 μ. ή σε 2', μέσω μονοπατιού).

Ανηφορίζοντας στο βράχο του Κάλαμου.

Η κορυφή της Πάνω Καλαμιώτισσας (463 μ.). Πανοραμική θέα προς όλο το νησί.

«Από το Νοτιά ο ακήρατος βράχος. Κοφτός απότομος, κρεμαστός ηλίβατος, απόκρημνος, κομμένος κάθετα με θεϊκό μαχαίρι, δεν άφηνε κανένα περιθώριο χάριτος, ούτε στην πιο παράτολμη σκέψη, αλλά ούτε και στη φαντασία για αναρρίκηση. Η θάλασσα εξάλλου και με τον παραμικρό κυματισμό δημιουργούσε προβλήματα πρόσβασης και στον πιο τολμηρό αλпинιστή που θα είχε την αποκοτιά να επιχειρήσει το ακατόρθωτο. Άσε που και στην άπνοια ακόμα παραμόνευε να χτυπήσει ύπουλα το παλινδρομικό κύμα, ο κλυδωνισμός. Αυτό το κρυφό μάγαλο κι αντιμάγαλο, η δολερή βουβή ρεστιά, που δε σ' αφήνει ούτε ν' αγγίξεις το Βράχο. Είτε θα σε διώξει πέρα στην καλύτερη περίπτωση, είτε θα σου συντρίψει τη βάρκα πάνω στα ορθότοιχα γκρεμνά».

«Η συνείδηση της Πετραίας γης»

Ο βράχος του Κάλαμου από τη νότια πλευρά που πέφτει κάθετα στη θάλασσα. Διακρίνεται η εκκλησία της Πάνω Καλαμιώτισσας (πλαισίω). Θεωρείται ο μεγαλύτερος μονόλιθος στη Μεσόγειο, μετά το βράχο του Γιβραλτάρ.

Φωτογραφία, Κλαίρη Μουσταφέλου

ΛΙΜΑΝΙ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΣΑ 7**ΑΡΧΑΙΑ ΑΝΑΦΗ (ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΟΗΓΗΣ) 14****ΕΚΚΛΗΣΑΚΙ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑ 15****ΜΟΝΗ ΚΑΛΑΜΙΩΤΙΣΣΑΣ 10**

Η επίσκεψη στην αρχαία Ανάφη είναι μια γοητευτική διαδρομή για όσους ειδικότερα αγαπούν τις αρχαιότητες. Η διαδρομή τυπικά ξεκινάει από το λιμανάκι Καταλυμάτσα 7 που το συναντάτε στη Διαδρομή 1, αλλά πρακτικά από σημείο της ασφάλτου που απέχει 5 χλμ. από τη Χώρα της Ανάφης 12 (δείτε στην Αναλυτική περιγραφή).

Πρώτη στάση είναι το εκκλησάκι της Παναγίας Δοκάρι 13 δίπλα στο οποίο διατηρείται ακόμα ρωμαϊκή σαρκοφάγος προσδίδοντας μια ιδιαίτερη γοητεία στο χώρο. Στη συνέχεια η διαδρομή ανηφορίζει απότομα και φτάνει στα ερείπια της αρχαίας Ανάφης 14. Η εικόνα που αντικρίζει ο επισκέπτης είναι αρκετά ασαφής καθώς τα τείχη συγχέονται με τα κτίσματα διαφόρων εποχών αλλά και με τις μεταγενέστερες πεζούλες. Η επίσκεψη του χώρου, είναι μία ιδιαίτερη εμπειρία καθώς πέραν των ορατών τειχών και κτισμάτων, υπάρχουν ακόμη υπόγειες δεξαμενές και ταφικά συμπλέγματα. Αξίζει πριν φύγετε από το χώρο να φτάσετε στο ψηλότερο σημείο του Καστελιού (325 μ. υψόμετρο) για να απολαύσετε την πανοραμική θέα.

Η συνέχεια της διαδρομής είναι λίγο περίπλοκη καθώς θα συνεχίσετε στην ανατολική πλευρά του υψώματος του Καστελιού για να ξαναβρείτε το δυσδιάκριτο στην αρχή μονοπάτι που στη συνέχεια ευδιάκριτο, θα σας οδηγήσει σε ένα διάσελο όπου περνά χωματόδρομος και όπου βρίσκεται το ταπεινό εκκλησάκι του Αγ. Μάμα 15.

Το διάσελο με το εκκλησάκι του Αγ. Μάμα είναι κομβικό για τα μονοπάτια της περιοχής καθώς από εκεί ξεκινά το ορεινό μονοπάτι που οδηγούσε κατά την αρχαιότητα στο ναό του Απόλλωνα, ή το σημερινό μοναστήρι της Καλαμιώτισσας και γι' αυτό έφερε την ονομασία Ιερά Οδός.

Βόρεια του Αγ. Μάμα, στο σημείο όπου ξεκινά το μονοπάτι, έχουν εντοπιστεί ταφικά συγκροτήματα.

Το μονοπάτι από τον Αγ. Μάμα προς την Καλαμιώτισσα είναι καλοσχεδιασμένο και μετά από ένα διάσελο προσφέρει μια πανοραμική θέα προς το βράχο και τη χερσόνησο του Κάλαμου. Το μονοπάτι από την αρχαιότητα σε πολλά σημεία είναι λιθόστρωτο και είναι συγκινητικό να περπατά κάποιος στο ίδιο μονοπάτι μέσω του οποίου οι αρχαίοι Αναφείς προσέγγιζαν το ιερό τους, και όπου σήμερα στο ίδιο σημείο οι σύγχρονοι Αναφιώτες έχουν το σημαντικότερο προσκύνημα τους, την Μονή της Καλαμιώτισσας. 10

Υπάρχει δυνατότητα να πραγματοποιήσετε μόνο κάποια τμήματα των διαδρομών, αλλά ή θα πρέπει να κάνετε τη διαδρομή Πάει /Ελα ή να έχετε φροντίσει για την επιστροφή σας.

Τοιχογραφίες από το εκκλησάκι του Αγ. Αντωνίου που ανάγονται στον 14ον αιώνα.

Η «μικρή» Ανάφη είναι ένας προορισμός ξεχωριστός σε σχέση με τα μεγάλα τουριστικά ρεύματα. Φυσικές ομορφιές όπως παραλίες, μικροί ορεινοί όγκοι, αλλά και μνημεία διαφόρων εποχών, αρχαιολογικοί χώροι και απομακρυσμένες εξοχές συνθέτουν μια εικόνα περικλεισμένη από το μπλε της θάλασσας που αξίζει να γνωρίσει όποιος αγαπά την απλή και χωρίς επιτηδεύσεις ζωή.

Ένα δίκτυο μονοπατιών διασχίζει όλο το νησί, προσφέροντας σε πολλά σημεία του εικόνες εξαιρετικής ομορφιάς με φόντο το Αιγαίο.

Οι λεπτομερείς περιγραφές, βήμα-βήμα και οι αναλυτικοί χάρτες αυτού του βιβλίου θα σας δώσουν τη δυνατότητα να γνωρίσετε με ασφάλεια την Ανάφη και την ιστορία της.

Οι χάρτες που συνοδεύουν τις πεζοπορικές διαδρομές δημιουργήθηκαν ειδικά γι' αυτό το βιβλίο, μπορούν όμως να χρησιμεύσουν

και για τις περιηγήσεις σας με αυτοκίνητο ή οποιοδήποτε άλλο μέσο.

ISBN 978-960-692-026-4

9 789606 920264 >

ΑΝΑΦΗ-ΑΝΑΦΙ

Χάρτης - Map

ROAD

25°44'0"E

25°45'0"E

25°40'0"E

N. ΑΝΑΦΗ ANAFI Isl.

Αρ. Βόρειο
C. Vario

Όρμ. Σιμιακός
Simiako's Bay

Φανερομένη
Faneromeni

Αγ. Ελ.
Agh. E.

Δραπανός
Drapanos

Αγ. Νικολάος
Agh. Nikolaos

Αγ. Ιωάννης Θεολόγος
Agh. Ioannis Theologos

Όρμ. Κολαγκάθι
Kalaagathi Bay

Παναγία Βουρών
Panaghia Vouvon

Αγ. Γεώργιος
Agh. Georgios

Κλιξίδι
Klixidi

Βίγλα
Vigla

Χρ.
Chri

Όρμ. Βαγιά
Vagia bay

Βαγιά
Vagia

Προφ. Ηλίας
Prof. Elias

Σταυρός
Stavros

Αγ. Α.
Agh. A.

Αρ. Λίτρα
C. Litra